

НИСПОВЕДНИШТВО СВЕТОГ МАКСИМА И ЕКУМЕНИСТИЧКА АПОСТАСИЈА БЕОГРАДСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

Преосвећени владико и хорепископи, часни оци и преподобне матере, браћо и сестре – Христос Воскресе! Као што чусмо из речи вл. Максима, Св. Максим Исповедник је водио догматску борбу против тадашњих јеретика монотелита. И наша Епархија данас води догматску борбу против данашњих јеретика екумениста. Међутим, пре него што детаљније сагледамо колико нам је исповедништво Св. Максима помогло у нашој догматској борби, у заштити наше Вере од апостасије патр. Порфирија и његових екумениста, треба имати у виду да Св. Максим Исповедник као обичан монах није био неканонски свргнут са епископског трона као наш блажене успомене вл. Артемије. Од самог почетка нашег прогона, из Београдске Патријаршије тврде да смо ми „расколници“ који крше каноне, јер „не трпимо мирно свој прогон“. За разлику, како кажу, од Св. Нектарија Егинског и Св. Јована Златоустог. Зато треба, пре разматрања светомаксимовске догматске борбе, укратко разобличити ове лажи у вези наше канонске борбе.

Св. Нектарије није био епископ административно раван патријарху и није имао сталне надлежности – он је био тек титуларни епископ, административно потчињен александријском патријарху, са променљивим надлежностима које су могле да се било када укину. Откако титуларни епископи у Цркви постоје, они су без образложења њима надређеног епископа губили дужности, премештавани или терани из својих епархија.¹ Ово из два разлога. С једне стране, увођени су као ванредна и спорадична институција у временима тешких криза као изузетак (*икономија*),² а не правило (*акривија*), а са друге, нису имали своје свештенослужитеље, монахе, народ и храмове о којима су имали и канонску дужност и моралну обавезу да до смрти или болести брину. Следствено, титуларног епископа канони готово да не штите, те без обзира што је несумњиво неправедно кажњен, Св. Нектарије све и да је хтео да гура свој случај до краја, судским путем као и регуларни епископи – то није могао.³ Ништа од овога не важи за регуларног епископа какав је био вл. Артемије као административно раван српском патријарху, са сталним надлежностима, пуном палетом канонских механизма које је могао да покрене у своју заштиту и са својим монаштвом, народом и храмовима које канонски и морално није могао да остави на цедилу. А опет, гонитељи Св. Нектарија се нису дрзнули да га и „рашчине“, док су нашег

¹ Γερεός Αναστάσιος Λιακόσταυρος, ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ – «Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΒΟΗΘΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ», Αθήνα, 2019, стр. 61, 74-75.

² Χρήστος Τσούβαλης, *Οι τιτουλάριοι αρχιερείς του Οικουμενικού Πατριαρχείου*, Περί Τεχνών, Πάτρα, 2003, стр. 312-313.

³ <https://www.vimaorthodoxias.gr/theologikos-logos-diafora/o-agios-nektarios-kai-i-dioxi-tou-apo-ton-patriarchi-alexandreas-sofronio-d%CE%84-2/>

владику и „рашчинили“! Стога, они који лицемерно и патетично лamentsирају над тиме што владика није „мирно“ поднео свој прогон као Св. Нектарије, не раде ништа друго до проливања крокодилских суза док алаво прождиру лик и дело вл. Артемија, а самим тим и Веру и Цркву, јер не треба заборавити ни чињеницу да су Св. Нектарија гонили само његови лични мрзители који нису били јеретици, док су вл. Артемија гонили и лични мрзители и јеретици.

Утолико прогон вл. Артемија зато много више наликује прогону Св. Јована Златоуста. Обојица регуларни епископи са сталним функцијама, са пуном канонском заштитом и бројним свештеницима, монасима и народом о којима су пастирски бринули. Зато и није чудо што је њихово реаговање било другачије у односу на Св. Нектарија. Супротно ономе што су гонитељи Егзила пропагирани, Св. Јован Златоусти није поступио као Св. Нектарије. Св. Јован Златоусти је поручио својој духовној деци да се покоре само привременом администратору његовог цариградског трона, не и неканонском отимачу трона који би глумио правог цариградског архиепископа, поред њега живог и неосуђеног на црквеном суду.⁴ Но, пошто су гонитељи на трон поставили прељубника и узурпатора, а не администратора, Златоустова духовна деца су са његовим благословом прекинула литургијско општење са његовим гонитељима и узурпатором. Почели су да граде своје храмове у којима се помињало једино Златоустово име. А Св. Златоусти је у прогонству наставио да богослужи без благослова Цариградског Сабора, да хиротонише и утврђује нове Цркве на Истоку – све до своје смрти. И тада православни римски папа Иноћентије I моментално прекида црквено општење са гонитељима Св. Јована Златоустог и ван заједнице са њима остаје све док светитељ није рехабилитован у Цариграду, потврђујући на овај начин предањску дужност да моментално прекидамо општење са онима који неканонски гоне нашег правоверног епархијског епископа (постављањем лажног епископа, а у ствари прељубника-узурпатора на његову катедру) и предањску могућност свих православних у Васељени да солидарно прекидају општење са таквим гонитељима било ког правоверног епископа.⁵ Како Св. Златоусти тако и наш блажене успомене владика– тек када су гонитељи вл. Артемија на његов трон поставили не администратора, а прељубника-узурпатора Теодосија, он је прекинуо црквено општење са њима и наставио да поступа идентично Св. Јовану Златоустом.⁶ Додатно, не пуно времена пре тога, патр. Иринеј је јавно изјавио да је екумениста,⁷ чиме нам је дао канонску могућност да сагласно Канону 15 Фотијевог Помесног Сабора, и из разлога јавног јеретичког учења, са дотичним прекинемо административно-литургијско општење.

⁴ <https://www.eparhija-prizren.org/protoprezviter-anastasije-gocopulos-sveti-jovan-zlatousti-i-raskol-jovanita/>

⁵ *The Catholic Encyclopedia* (ed. Charles G. Herbermann et al.), vol. XIII, Robert Appleton Company, New York, 1912, стр. 537.

⁶ Владика је прекинуо општење са гонитељима на Литургији у манастиру Дубоки Поток 19. 11. 2010.

⁷ <https://www.nin.rs/arhiva/vesti/18533/posast-ekumenizma>

Да се вратимо сада, канонски укрепљени, на догматско исповедништво Св. Максима Исповедника. Почетно начело његове борбе не одступа од општег светоотачког и може се свести на следеће – када се јерес шири од стране патријараха и епископа, одмах се мора реаговати и са тим реаговањем се не престаје док јерес не ишчезне. Не бити равнодушан било као мирјанин било као обичан монах. Никако лажном скромношћу и лажним смирењем оправдати своју лењост и кукавичлук – пребацивањем целог терета на јеромонахе и епископе.

Даље, како Св. Максим показује, реаговање против јереси мора да буде сразмерно њеној снази. Када је јерес у повоју, прво се диже глас против – не у моје име! Пишу се радови у којима се побија јерес као јерес. Како је Св. Максим то радио у време раног моноенергизма који је прерастао у монотелитизам,⁸ тако је и вл. Артемије то радио у време раног екуменизма.⁹ Није нужно да се исте секунде прекине општење са патријархом или епископом који је јавно исповедио јерес. Може се неко време чекати на његово јавно покајање. Али, ако исти истраје и још на лажном сабору са другим епископима прокламује јеретичко учење као наводно православно – онда је обавезно прекинути општење са таквим лажним епископом и таквим лажним сабором.¹⁰ Као и са свима онима који помињу имена таквих епископа на литургијама, ма и они не били отворени јеретици као ови први. Наступа време када се примењује само строгост (акривија), а не снисхођење (икономија), како је лепо касније појаснио и Св. Теодор Студит у свом *Писму игуману Теофилу*.¹¹ Кад је царигардски патријарх Сергије на свом лажном сабору епископа прогласио – у документу званом *Ектесис* – јерес монотелитизма за легитимно учење Цркве, Св. Максим је одмах позвао северноафричке епископе под којима је био у Картагинској Цркви да прекину литургијско-административно општење са Цариградском Црквом. И у томе је са народом Африке и успео, што је био корак који је предузела тада и правоверна Римска Црква.¹² Картагина и Рим не желе заједницу са јеретцима и прекидају општење.¹³

Ако је монотелитски *Ектесис* у данашње време *лажни сабор на Криту* који је 2016. прогласио женевски екуменизам за наводно учење Цркве (које је чак и један Атанасије Јевтић

⁸ Maximus the Confessor, "Ambiguum 5 to Thomas" у: *The Cambridge Edition of Early Christian Writings – Christ: Chalcedon and Beyond* (ур. Mark DelCogliano), Cambridge University Press, Cambridge, 2022, стр. 480-481.

⁹ Предавање јеромонаха Артемија (Радосављевића) одржано у Београду на Трибини теолога дана 9. децембра 1963. године пред студентима теологије. Предавање се може наћи у књизи Епископа Артемија *Истина – Пут – Живот*, Зборник студентских радова, Београд, 2018.

¹⁰ Такав лажни сабор у наше време је *Критски лажни сабор* из 2016, као што ће се детаљније видети у даљем тексту.

¹¹ *Θεοφίλω ἡγουμένω*, 39, PG 99, стр. 1045-1050.

¹² L.R. Holme, *The Extinction of the Christian Churches in North Africa*, C.J. Clay and Sons, Cambridge, 1898, стр. 207-209.

¹³ *The Catholic Encyclopedia* (ed. Charles G. Herbermann et al.), vol. XIII, Robert Appleton Company, New York, 1912, стр. 537.

признао за тешку јерес пре Крита,¹⁴ да не говоримо о Св. Јустину Ћелијском и другим Оцима) и ако је Крит потписан од стране тадашњег Патријарха Иринеја и још неколико епископа, и ако су сви епископи у Сабору СПЦ (сем вл. Артемија тада и вл. Ксенофонта данас) прећутно подржали Крит (јер га нису јавно осудили) и пошто нико од њих није прекинуо општење са потписницима Крита – онда је јасно шта једино приличи сваком члану СПЦ.¹⁵ А то је моментални прекид општења са патр. Порфиријем и епископима који помињу Порфирија на литургијама.

Када је следећи цариградски патријарх Павле видео какав отпор пружа Св. Максим, он је лукаво покушао да амортизује целу ствар издавањем *Типоса* – документа који је за једини циљ имао да Св. Максима и православне Рима и Картагине поново увече у општење са Цариградом, али без икаквог покајања, јер јерес монотелитизма није осуђена, а нови патријарх није хтео да поништи потпис свог претходника са јеретичког *Ектесиса*. У *Типосу* је казано – „Хајде да више не причамо о томе шта је било, ко је шта рекао или погрешио, битно је заједништво у Чашу, мир и слога. Мислите ви слободно у вашим круговима да је монотелитизам јерес, а ми ћемо мислити да није, али хајде да будемо заједно, да се причешћујемо, није битно ко шта мисли, битно је да се причестимо, јер само то може да нас спаси на овом свету“.¹⁶ Идентична ситуација овој данас, када Порфирије не осуђује екуменизам као јерес и не повлачи потпис предстојатеља СПЦ са *Критског лажног сабора*, већ упорно говори како не треба да се бавимо „јабуком раздора“. Ако неки духовници и манастири у Србији мисле да је екуменизам јерес, по њему може и то, само нека се Причешћују са њим и нека помињу његово име на службама.

Св. Максим Исповедник је научио нашу Епархију да не верујемо у те лажи. Иако су му његови опоненти тада, као и наши нама данас, говорили да је он гордељивац и расколник који неће заједницу са њима, да има високо мишљење о себи, да прелесно мисли да ће се само он спасити – он није хтео Чашу са непокајаним јеретичима који нису осудили јерес и нису повукли потписе са свих јеретичких докумената.¹⁷ Када је напослетку јерес савладала отпор Римске и Картагинске Цркве, Св. Максим више није имао где да се причешћује са православно истомислећима, али је јасно Цариграђанима поручио да ће пре умрети без Причести и сам у тамници којом су му претили, него да се упрљане савести „причести“ заједно са њима који су

¹⁴ Епископ Атанасије умировљени захумско-херцеговачки, *Заблуде расколника тзв. „Старокалендараца“*, Београд, 2004, 110.

¹⁵ О женевском екуменизму Критског лажног сабора видети: <https://www.eparhija-prizren.org/zvanicni-stav-eparhije-rasko-prizrenske-u-egzilu-po-pitanju-razbojnickog-tzv-kritskog-sabora/>

¹⁶ *Maximus the Confessor and his Companions – Documents from Exile* (ур. Pauline Allen, Bronwen Neil), Oxford University Press, Oxford, 2002, стр. 49-74.

¹⁷ Исто.

отворено или прећутно подржавали лажан монотелитски сабор.¹⁸ Причест може да буде и на осуду, не нужно на спасење. Тиме је Св. Максим посебан међу Светим Оцима, јер је најдетаљније и најјасније међу њима нагласио да су чак и благодатне Свете Тајне не нужно довољне за спасење. Да би се имала нада у спасење, потребно је изнад свега нелицемерно исповедати Веру – увек и свуда. Да нам Причест не би била на осуду, морамо имати најпре наше лично вероисповедање које је правилно. А онда, добро водити рачуна да се такво наше лично вероисповедање апсолутно поклапа са оним које краси епископа чије име помињемо на Литургијама. Ако он сам јавно има криву веру, похвално је и пожељно је да не идемо више на његове Литургије, како кажу канони и предање Цркве. Али, ако он пропагира или прећуткује кривоверје утврђено на лажном сабору – онда морамо престати да идемо на Литургије на којима се помиње његово име. У супротном, кривоверци смо као и он, ма све и да говоримо да презиремо дотично кривоверје!

Овде је потребно приметити и ово. У време Св. Максима, Символ Вере од стране јеретика није мењан. Није ништа мењано у богослужењу. Све јереси против којих се Св. Максим борио, биле су у документима патријараха и епископа, ван храмова и богослужења. Нека то знају они који данас кажу – „*Не занима нас шта су патр. Порфирије или Иринеј радили на Криту! Не занима нас шта стоји у критским документима! У нашим храмовима је све остало исто, прекинућемо да помињемо Порфирија тек када званично склопи унију са папом и када нас буде натерао да помињемо папу на литургијама!*“. Неки мисле да је и даље довољно да само пишу против екуменизма и екумениста. Каква заблуда! Порфирије ужива у таквом резонувању многих данашњих Срба који пристају на садашњи Порфиријев *Типос* заједничарења са њим по сваку цену, баш као што би ономад јеретик Павле цариградски уживао да је на тадашњи *Типос* пристао Св. Максим Исповедник. Време писања је одавно прошло, сада је време прекида општења!

Највећи Порфиријев преступ је наставак саглашавања са јересима *Критског лажног сабора* у које је потонуо његов претходник. То је главни разлог за наставак светомаксимовског прекида општења са београдским патријархом. Но, Порфирије је и пре и након Крита имао низ изјава и поступака којима је само потврдио своје јеретичко-екуменистичко настројење: 1) бројне молитве са јеретичима у њиховим храмовима за шта канони предвиђају одлучење и рашчињење,¹⁹ 2) рукољуб папи Фрањи којим је Порфирије признао да папина десница има духовни легитимитет – а ако знамо да је Фрањина десница прогласила папу Војтилу за „свеца“, онда следи да је Порфирије признао преко Фрањине и Војтилину десницу као духовно

¹⁸ Исто.

¹⁹ <https://vijesti.hrt.hr/hrvatska/svjetska-molitvena-osmina-za-jedinstvo-krscana-706565>

легитимну, онда када је 1999. та Војгилина десница прогласила усташког викара Степинца за „блаженог“ који се као такав, наводно, налази у рају и одатле „моли за читав свет“, чиме Порфирије хоће да нас убеди да су јасеновачки и други наши мученици из НДХ у рају са Степинцем који је благословио њиховог целата Павелића и насилно превођење из православља у папизам,²⁰ 3) изјава да је муслимански Бајрам празник у „славу Божју“, иако муслимани одсечно кажу да Христ није Богочовек (већ само човек),²¹ 4) скандалозно анатемисање православног учења да Свети Дух исходи од Оца и да је Црква Тело Христово, за које, чак и да је стварно последица само лапсуса или ненамерне омашке, Профирије није нашао за сходно да се потом исправи и извини пуности Цркве,²² 5) изјава да екуменизам није зло или јерес, већ насušна потреба за Цркву.²³

Ми смо као Епархија прекинули општење још пре Крита и то смо урадили на основу предањске обавезе коју нам је оставио Св. Јован Златоусти (да штитимо епископски трон од прељубника-узурпатора) и предањске могућности коју су нам оставили Св. Теодор Студит и Канон 15 Фотијевог Помесног Сабора (да окренемо леђа патр. Иринеју који је изјавио да је екумениста, који је учествовао у молитвама са јеретцима и палио свеће у синагоги). Схватато да не жели сваки верујући да се прикључи нашој Епархији, иако на тако нешто има пуно предањско право – у историји Цркве, када би неки епископ пао у јерес, његови епархиоти су имали могућност да потраже привремено уточиште у некој другој епархији на челу са правоверним епископом, док се њихова матична епархија не очисти од јеретичке губе. Но, није нам јасно зашто онда ти верујући у својим епархијама, на чијем челу се налазе активни или пасивни јеретици, не поведу борбу по узору на Св. Максима Исповедника? Зашто не позову свог епископа да јавно осуди Крит и прекине општење са патријархом? Зашто не запитају своје свештенике и друге мирјане да крену тим путем? На крају крајева, најбоље би било када би у свим епархијама СПЦ дошло до канонских иницијатива које би припретиле патријарху и епископима прекидом општења са њима, уколико се они одмах не покају за своје екуменистичко деловање, тако што ће осудити *Критски лажни сабор*, јереси екуменизма и папизма и повући потписе са Крита, односно престати са екуменизмом у виду молитви и саслуживања са јеретцима и незнабошцима, давања јеретичких изјава или саопштења. Уколико би патријарх и епископи искрено раскрстили са својим екуменистичким деловањем на овај начин, лако би се успоставио поново и канонски ред у СПЦ кроз васпостављање клира наше прогнане Епархије у њеним старим границама.

²⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=mcLImwvE6s>

²¹ <https://www.rts.rs/vesti/drustvo/5411920/ramazanski-bajram-porfirije.html>

²² <https://www.youtube.com/watch?v=gaowZGZfJLo>

²³ <https://www.portalnovosti.com/mitropolit-porfirije-ekumenizam-je-nasusna-potreba-za-bratoljubivim-dijalogom>

Светомаксимовски дух отпора јеретцима у православним мантијама, красио је и наше претке који су пре југословенства и комунизма знали да је у Вери главно исповедништво, а не сентиментално заједничарење у сталном причешћивању или патетична утеха у виду дружења у црквеним хорovima, агапама, предавањима и тзв. духовничким поукама које имају за циљ да људима замене психологе како би се решио неки њихов брачни, породични, пословни проблем или – на који год начин – доживљена колективно-национална фрустрација. Сетимо се марчанских и далматинских Срба који су због много мањих престапа својих епископа, истог момента и без икаквог благослова од предстојатеља Српске Цркве или сабора епископа, реаговали, а што је довело до уразумљивања или свргавања са трона њихових заблуделих епископа. Иако је био канонски хиротонисан у Бечу и накнадно признат од карловачког митрополита за марчанског епископа, Исаија Поповић је био тајни унијата који је са Загребом желео да народ преведе постепено на унију. Међутим, народ је толико пазио на сваки епископов корак, да је он из страха престао да посећује Загреб, да не говоримо о молитвама са папистима (како то данас раде српски екуменисти). Народ је рекао марчанском епископу Исаији, након његове јавне посете Загребу, следеће: „*Маните се загребачког бискупа и ви и ваши калуђери...*“.²⁴ Тако је минирана унија, без икаквог претходног благослова виших епископских инстанци, само благодарећи неписменом народу. Слично је било и са тајним унијатом Венедиктом Краљевићем, такође канонски хиротонисаним и признатим за далматинског епископа од стране митр. Стратимировића. Чим је сазнао да му иза леђа покушава довести унијатске професоре за духовне школе, народ је реаговао не чекајући било чији благослов, па је на крају успео да свргне тог епископа, тек уз накнадну помоћ митр. Стратимировића који се народу касније прикључио.²⁵

Да закључимо. Лек за екуменистичку апостасију Београдске Патријаршије је једино исповедништво Св. Максима. Иако смо срећни што имамо макар једну Епархију у којој можемо доследно да исповедамо Веру, тугујемо што нема још епархија са нама. Волели бисмо да што више или све епархије СПЦ постану исповедничке. Били бисмо најсрећнији и да патр. Порфирије и други епископи такође дођу на пут Св. Максима Исповедника, па би њима ми похрлили у наручје и целивали руке. Из историје Цркве знамо да је тешко да архијереји-јеретици постану православни, али што људима није могуће – Богу јесте. Потребно је само да неко заједно са нама покрене мртво море, па ће Бог можда помоћи ако има коме. Не говоримо ни о чијим личним гресима, само о исповедању Вере. Ми као епархиоти Епархије рашко-призренске у егзилу морамо највише бити на опрезу, јер има много примера у историји Цркве да су неки ревнитељи

²⁴ Душан Кашић, *Отпор Марчанској унији*, Православље, Београд, 1986, стр. 25-27.

²⁵ Никодим Милаш, *Православна Далмација*, Издавачка књижарница А. Пајевића, Нови Сад, 1901, стр. 499-524.

поклекли пре краја, а неки у почетку успавани завршили као светитељи и мученици. Но, дужност нам је да говоримо овако и позивамо браћу да се поново окупимо, али само у Истини и исповедништву, докле год смо при нашој чистој свести и савести. Како радили тако нам Бог помогао! Хвала на пажњи!